

Republički zavod za standardizaciju i metrologiju
Banja Luka

NOTIFIKACIJA STANDARDA I INFORMISANJE

Banja Luka, 21.04.2015. godine

Autor: Drago Bijelić, dipl.inž.

1

I. Osnovne informacije

Unutar EU nacionalne standarde usvajaju nacionalna tijela za standardizaciju, što može dovesti do protivrječnih standarda i tehničkih barijera na unutrašnjem tržištu.

Zbog toga je neophodno da se sprovodi postojeća redovna razmjena informacija između nacionalnih tijela za standardizaciju, evropskih organizacija za standardizaciju i Komisije.

Aktivnosti nacionalnih tijela za standardizaciju kao i princip mirovanja koji se na njih primjenjuje, omogućava povlačenje nacionalnih standarda nakon objave novog evropskog standarda.

2

Svjetska trgovinska organizacija (WTO) je međunarodna organizacija koja se bavi globalnim pravilima trgovine između država, sa zadatkom da obezbijedi da trgovina teče bez smetnji, predvidivo i slobodno.

Sporazum o tehničkim barijerama u trgovini (TBT) obavezuje članove WTO-a da obezbijede da tehnička regulativa, dobrovoljni standardi i procedure za ocjenu usaglašenosti ne stvaraju nepotrebne barijere u trgovini.

Aneks 3. Sporazuma o tehničkim barijerama u trgovini, predstavlja "Kodeks dobre prakse" za pripremu, usvajanje i primjenu standarda i poznat je kao "WTO kodeks dobre prakse."

II. Formiranje nacionalne informacione i notifikacione tačke (ENP) i sistema kontakt tačaka za standarde (ENP sistem)

1. Podrška Institutu za standardizaciju BiH - Twinning projekt (IPA 2009):

Osnovni podaci:

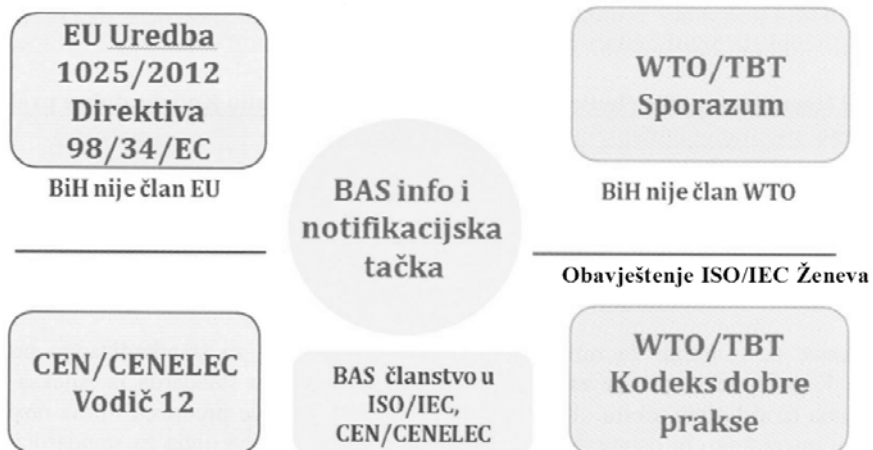
- započeo 26.09.2011. godine,
- finansirala EU 500.000 eura i BiH 325.000 eura,
- sproveo konzorcij: AENOR, DIN, BDS,
- održana teoretska i praktična obuka za sve učesnike,
- urađena je praktična simulacija rada BAS ENP sistema,
- uspostavljeno je 13 kontakt tačaka u BiH,
- svima je isporučena oprema za rad i potrebni softver,
- za RS kontakt tačka se nalazi u RZSM,

Ciljevi projekta:

- poboljšanje rada Instituta za standardizaciju BiH,
- razvoj i unapređenje informacionog sistema
- bolje povezivanje sa evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju,
- uspostavljanje informacionog i notifikacionog centra za standarde (BAS ENP), i
- uspostavljanje kontakt tačaka po određenim tijelima državne uprave.

5

2. BAS ENP sistem - nalazi se u ISBiH.

6

3. CEN/CENELEC vodič 12:

Ovaj vodič definiše pridruživanje i opisuje:

- uslove za odobravanje statusa pridruženog člana,
- prava pridruženih članova,
- obaveze pridruženih članova,
- godišnju članarinu za pridruživanje,
- Sporazum o uslovima koje mora poštovati pridruženi član prilikom implementacije evropskog standarda,
- Sporazum o iskorištavanju koji mora poštovati pridruženi član.

7

4. Sporazum o tehničkim barijerama u trgovini

Član 4. – članice će osigurati da njihova tijela za standardizaciju prihvate Kodeks za pripremu, usvajanje i primjenu standarda iz Aneksa 3. ovog sporazuma i tada će biti priznata kao tijela koja poštuju principe ovog sporazuma.

Član 10. – svaka članica će osigurati da postoji jedan punkt (tačka) za informisanje koji je u stanju da pruži odgovor na postavljene upite i dostavi traženu dokumentaciju.

Član 13. – Komitet za tehničke prepreke trgovini pruža članicama mogućnost da se konsultuju po svim pitanjima u toku sprovođenja ovog sporazuma.

8

5. Uredba EU 1025/2012

Primjenjuje se od 01. januara 2013. godine i u potpunosti je obavezujuća i direktno primjenjiva u svim državama članicama.

Osnovni elementi ove uredbe odnose se na:

- transparentnost programa rada tijela za standardizaciju,
- transparentnost standarda,
- učešće zainteresovanih strana,
- pristup malih i srednjih preduzeća standardima,
- godišnji plan rada EU vezan za evropsku standardizaciju,
- zahtjevi za standarde koji se šalju evropskim organizacijama za standardizaciju,
- formalni prigovori na usklađene standarde,
- notifikacija organizacija zainteresovanih strana,
- ICT tehničke specifikacije,
- finansiranje organizacija za standardizaciju od strane EU,
- aranžmani finansiranja,
- delegirani akti i izvještavanje

9

III. Notifikacije

Šta treba notificirati?

1. programe rada za standardizaciju
2. nacрте izvornih nacionalnih standarda,
3. nacрте ne-ekvivalentnih preuzimanja međunarodnih ili evropskih standarda,
4. nacрте amandmana nacionalnih standarda.

Notificira se samo naslov standarda, a ako pretpostavite da će vam nešto smetati, morate tražiti da vam dostave kompletan tekst da izvršite uvid u njega.

Tekst možete tražiti sve dok je standard na javnoj raspravi.

10

1. Notifikacija programa rada:

Najmanje jednom godišnje svako evropsko i nacionalno tijelo za standardizaciju izradiće svoj program rada koji treba da sadrži informacije o standardima i evropskim dokumentima za standardizaciju koje tijelo planira da pripremi i usvoji.

Za svaki standard i evropski dokument o standardizaciji program rada će prikazivati: predmet, fazu razvoja standarda i evropskih dokumenata za standardizaciju kao i podatke o međunarodnim standardima koji su uzeti kao osnova.

Svako evropsko i nacionalno tijelo za standardizaciju postaviće svoj program rada na svoju internet stranicu ili bilo koju drugu javno dostupnu internet stranicu i objaviti obavještenje o postojanju programa rada u nacionalnim ili evropskim publikacijama o standardizacijskim aktivnostima.

11

2. Notifikacija standarda

Notifikacija standarda se vrši u skladu sa Uredbom EU 1025/2012 (stara direktiva 98/34/EC) koja ima za cilj da osigura transparentnost nacionalnih inicijativa, ali i da ohrabri razvoj evropske standardizacije.

Obaveza nacionalnih tijela za standardizaciju da pruže informacije o nacrtima novih standarda ima za cilj da osigura transparentnost i olakša ispitivanje notifikacija.

Postoje tri kategorije standarda koji ne odgovaraju "identično ili ekvivalentno preuzetom međunarodnom standardu" i koji se moraju naknadno notificirati a to su:

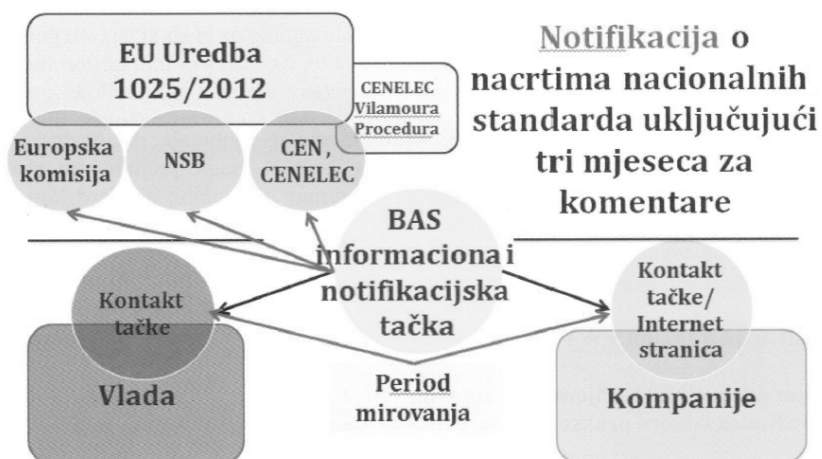
12

- Nacrt novog nacionalnog standarda čije tehničke specifikacije mogu predstavljati barijeru slobodnom protoku robe,
- Nacionalni standard koji je u stvari preuzeti međunarodni standard (ISO ili IEC) i koji nije ekvivalentan originalnom dokumentu,
- Nacionalni standard koji je dopunjen da bi se prilagodio zahtjevima za tehnički napredak.

Notifikacija nacrta standarda omogućava ispitivanje da li njegova izmjena (dopuna, promjena ili uklanjanje određenih tehničkih specifikacija) može dovesti do novih tehničkih barijera u trgovini.

13

Šematski prikaz notifikacija o nacrtima nacionalnih standarda prikazan je na slici:

14

3. Vilamoura procedura

U suštini, ova procedura obavezuje sve članice CENELEC-a da o svojim standardizacionim projektima obavijeste sve druge članice, kako bi se utvrdilo da li postoji zajednički interes na evropskom nivou.

Ako u periodu od maksimalno tri mjeseca ne bude reakcije, onda članica koja je pokrenula izradu predmetnog standarda, može da nastavi sa radom na tom standardu koji dobija status internog projekta.

4. Mirovanje

Čim se pokrenu aktivnosti na evropskom nivou, postoji sporazum između nacionalnih članova CEN-a i CENELEC-a da se ne radi na izradi i da se ne objavljuju novi ili revidirani standardi o istom predmetu koji bi mogli dovesti u opasnost napredak u aktivnostima na nivou Evrope. Ovo se zove "mirovanje".

15

5. Notifikacija u skladu sa WTO/TBT sporazumom

Prije usvajanja standarda, tijelo za standardizaciju će zainteresovanim stranama sa teritorije članice WTO-a, ostaviti rok od najmanje 60 dana za dostavu primjedbi na nacrt standarda.

Ovaj period može biti skraćen kada postoje ili prijete problemi vezani za bezbjednost, zdravlje i okolinu.

Najkasnije do početka perioda za primjedbe, tijelo za standardizaciju će objaviti najavu perioda za primjedbe i u toj objavi će navesti da li nacrt standarda odstupa od relevantnih međunarodnih standarda.

16

Na zahtjev bilo koje zainteresovane strane sa teritorije WTO-a, tijelo za standardizaciju će hitno dostaviti kopiju nacrt standarda koji je podniet na primjedbe.

Bilo koji troškovi koji se naplaćuju za ovu uslugu, biće isti za strane i domaće stranke, izuzev troškova stvarne dostave.

U daljem radu na standardu, tijelo za standardizaciju će uzeti u obzir komentare dobijene u toku perioda za komentarisanje.

Na komentare dobijene putem tijela za standardizaciju koja su usvojila ovaj Kodeks dobre prakse će se, ako se to traži, odgovoriti što prije.

Kad se standard usvoji, on će biti objavljen u najkraćem roku.

17

6. Uloga učesnika u procesu notifikacije

Uloga kontakt tačkaka u procesu notifikacije:

- 1) biti pravovremeno informisane za notifikaciju od BAS ENP;
- 2) biti upoznate sa procesom notifikacije.

Uloga BAS ENP u procesu informisanja i notifikacije:

- 1) biti odgovorna za notifikaciju u skladu sa:
 - WTO/TBT sporazumom i Kodeksom dobre prakse,
 - Uredbom 1025/2012
 - pravilima evropskih organizacija za standardizaciju CEN-a i CENELEC-a,
- 2) biti odgovorna za notifikaciju standarda izrađenih u BAS-u:
 - izvornih nacionalnih standarda,
 - ne-ekvivalentno preuzetih međunarodnih ili evropskih standarda,
 - amandmana na nacionalne standarde
- 3) pravovremeno obavještavati sve kontakt tačke o notifikaciji prema WTO/TBT, EC, CEN i CENELEC.

18

IV. Informisanje i upiti

1. Informisanje?

- o notifikacijama nacionalnih nacрта stranih standarda (WTO/TBT registar mjesečnih notifikacija),
- o notifikacijama nacionalnih nacрта stranih standarda (CEN/CENELEC registar mjesečnih notifikacija),

2. Upiti?

- o nacionalnim standardima u vezi sa propisima iz drugih WTO članica,
- o notifikacijama nacрта nacionalnih standarda iz EC i NSB,
- o standardima i njihovim vezama sa propisima, procedurama OU i tijelima za OU iz industrije i drugih zainteresovanih strana

19

Dio CEN-ovog registra za period 01.06.2014 do 30.06.2014.:

Page 17

Subsector C01: Food products

Subsector :	C01	Registration Date :	2014-06-16
Organization :	DIN		
Country :	Germany		
Project ID :	05701740/0001	Project Established	
ICS :	07.100.30		
National Ref :	DIN 10109		
Title :	Microbiological analysis of meat and meat products - Determination of aerobic grown latic acid bacteria - Spatula method (reference method)		

Relatedness :

National : New

Subsector :	C01	Registration Date :	2014-06-16
Organization :	DIN		
Country :	Germany		
Project ID :	05701791/0001	Project Established	
ICS :	67.140.20		
National Ref :	DIN 10767		
Title :	Analysis of coffee and coffee products - Determination of chlorogenic acids content in roasted coffee and extracted coffee - HPLC method		

Relatedness :

National : New

20

Na kraju svake notifikacije dat je pregled sektora i podsektora:

Sector C: Chemicals, chemical engineering and food products

Subsector	Title	ISO/TC reference	CEN/TC reference
C01	Food products	34	174; 275; 302; 360; 307; 327; 338; 387; CEN/WS 008; CEN/WS 018; CEN/WS 054
C02	Paints and related products	35	139; 298; 173
C03	Chemistry	47	317; 363
C04	Laboratory glassware	48	332
C05	Lac	/	/
C06	Essential oils	54	/
C08	Pesticides	81	/
C09	Surfactants	91	276
C10	Starch	93	/
C11	Tobacco	126	401
C12	Glass plant	/	/
C13	Fertilizers	134	223; 260
C16	Wood preservatives	/	/
C17	Trees and plants	/	/
C18	Adhesives	/	193
C19	Chemical analysis	201; 202	382; 347
C20	Explosives and firework	/	212; 321
C21	Cosmetics	217	392
C22	Bio-Based products	/	411
C99	Undetermined	/	386

21

3. Uloga učesnika

Uloga kontakt tačkaka u procesu informisanja i notifikacije:

- slanje postojećih i/ili novih tehničkih propisa u elektronskom obliku u informacionu i notifikacionu tačku BAS ENP,
- pomaganje vlastima vezano za zakonodavstvo koje je predmet upita,
- pružanje neophodnih informacija koje su predmet upita i slanje u BAS ENP u roku jedne sedmice (5 radnih dana).

22

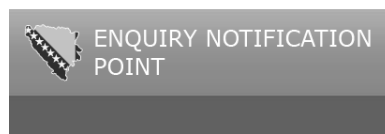
Uloga BAS ENP u procesu informisanja i notifikacije:

- davanje informacija o nacrtima novih standarda izrađenih u ISBiH i prikupljanje i bilježenje pristiglih komentara,
- spajanje svih kontakt tačaka putem internet interfejsa,
- pravovremeno informisanje svih kontakt tačaka o informacijama i komentarima dobijenim iz WTO/TBT, EC, CEN i CENELEC (registri mjesečnih notifikacija),
- bilježenje svih vrsta upita i dokumenata vezanih za one u BAS bazi podataka,
- traženje informacija od svih kontakt tačaka vezano za tehničke propise i procedure ocjenjivanja usaglašenosti u vezi sa standardima,
- pohranjivanje upita i informacija iz kontakt tačaka u ENP bazu podataka.

23

4. Prikaz ENP sistema kontakt tačaka

Logovanje u BAS ENP sistem

Sign in to ENP system.

Thank you for using BAS services

User name:

Password:

Language:

Sign In

» I can't access my account?

24

Glavni meni

ENQUIRY NOTIFICATION
POINT

Enquiry | Notification | CAB | TR | Standards | Directive | CP | Foreign ENPs

Upiti

Mjesečne notifikacije
CEN/CENELEC

Tijela za ocjenjivanje
usaglašenosti

Tehnička
regulativa

Standardi

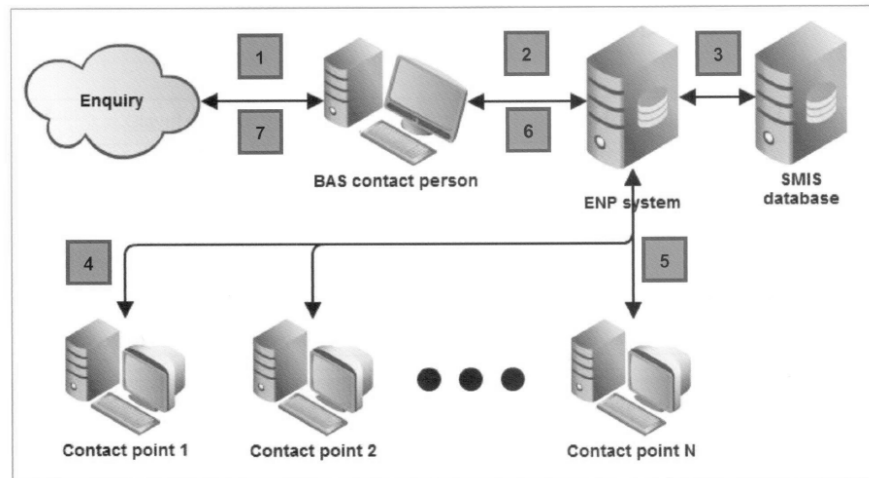
Direktive
i Uredbe

Kontakt
tačke

Strane kontakt
tačke

25

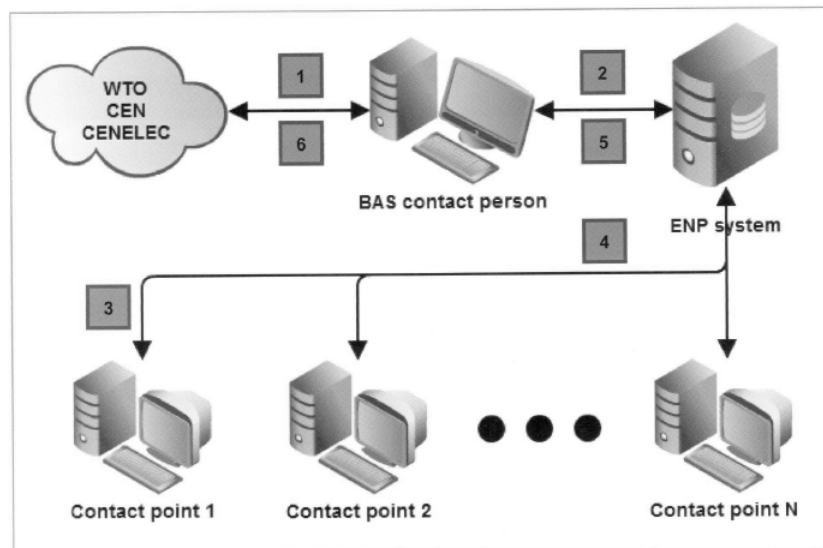
5. Proces rada sa upitima

26

- a) BAS kontakt osoba prima novi upit putem e-maila, fax-a ili u BAS uredu,
- b) BAS kontakt osoba unosi upit u ENP sistem,
- c) BAS kontakt osoba provjerava da li se odgovor može pronaći u SMIS bazi podataka, a ako se odgovor pronađe ide se na korak 7.,
- d) Ako odgovor nije pronađen, BAS kontakt osoba prosljeđuje upit odgovornim kontakt tačkama. ENP sistem automatski šalje e-mail ovim kontakt tačkama. Kontakt tačke su odgovorne da daju odgovor u roku od 5 radnih dana,
- e) Kontakt tačke se mogu ulogovati u ENP sistem i dodati odgovor ili komentare o ovom upitu,
- f) ENP sistem automatski šalje e-mail u BAS kontakt tačku ako su dodati novi odgovori ili komentari,
- g) BAS kontakt tačka je odgovorna za slanje odgovora.

6. Proces notifikacije iz i prema WTO / CEN / CENELEC

- a) BAS kontakt osoba dobija notifikaciju iz WTO/CEN/CENELEC putem e-maila u PDF formatu,
- b) BAS kontakt osoba dodaje notifikaciju u ENP sistem,
- c) ENP sistem automatski šalje e-mail svim kontakt tačkama,
- d) Kontakt tačke se mogu ulogovati u ENP sistem i dodavati komentare ili napomene o ovoj notifikaciji,
- e) ENP sistem automatski šalje e-mail kontakt osobi u BAS ako su dodati novi komentari ili napomene,
- f) BAS kontakt tačka je odgovorna za slanje notifikacije u WTO/CEN/CENELEC.

- **Sporazum o saradnji u oblasti informisanja i notifikacije o standardima, tehničkim propisima i procedurama ocjene usaglašenosti prema WTO i EU:**
 - potpisan je između RZSM i Instituta za standardizaciju BiH 17.12.2013. godine.

Član 1

Saradnja između strana sastojće se u razmjeni informacija, pisanih materijala, iskustava i zajedničkog rada, prema definisanim procedurama u okviru ENP sistema koristeći ENP softver.

Strane će na upit zainteresovanih subjekata pružati sve raspoložive informacije iz područja za koja su nadležne kao i informacije o mogućnosti pružanja usluga obe strane.

- **Zakonska osnova da RZSM bude kontakt tačka RS:**
 - Zakon o tehničkim propisima Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 98/13).

Član 7.

Zavod vodi i održava bazu standarda i republička je kontakt tačka za standarde i propise.

- **Kontakt osobe:**
 - Imanovane kontakt osobe po ministarstvima i drugim ustanovama za dostavljanje informacija u RZSM.

31

- **Preporuka:**
 - koristite standarde, odnosno harmonizovane standarde i evropske standarde preuzete kao BAS standarde
- **Objašnjenje pojma “evropski standard”:**
 - a) Formalna upotreba – uređena propisom
 - Direktiva 98/34/EZ
 - Direktiva 98/48/EZ
 - Uredba 1025/2012
 - Zakon o standardizaciji BiH
 - Zakon o standardizaciji RSStandard ima svoju oznaku i broj.
 - b) Neformalna upotreba – koristi se kao fraza
 - “acquis communautaire” – pravna stečevina EUStandardi nemaju svoju oznaku i broj.

32

Hvala na pažnji !

Drago Bijelić, dipl.inž.

Republički zavod za standardizaciju i metrologiju

email: d.bijelic@rzsm.org

www.rzsm.org

tel. 00 387 51 219 545